Συνέντευξη Ι. Αρμακόλα στο Πρώτο Πρόγραμμα ΕΡΤ στην εκπομπή του Πολυδεύκη Παπαδόπουλου «Με το Πρώτο στην Ευρώπη και τον Κόσμο» - παρουσίαση των αποτελεσμάτων μελέτης που εκπόνησαν από κοινού το ΕΛΙΑΜΕΠ και το Ίδρυμα για την Ανοιχτή Κοινωνία της Αλβανίας (OSFA) με τίτλο «Σχέσεις μεταξύ Αλβανίας και Ελλάδας»

«Φάση βελτίωσης»

«Είναι προφανές από τα ευρήματα της έρευνας ότι είμαστε σε μια φάση βελτίωσης των σχέσεων μεταξύ Ελλάδας – Αλβανίας. Κατ' αρχάς είναι σημαντικό ότι κανείς από τους δύο λαούς δεν βλέπει τον άλλο ως απειλή. Είναι σχεδόν μηδέν η παράσταση απειλής της μιας χώρας από την άλλη, ενώ και στις δύο χώρες οι πολίτες θεωρούν ότι είναι αρκετά καλές οι διμερείς σχέσεις. Ιδιαίτερα η αλβανική πλευρά καθώς το 57% θεωρεί ότι είναι καλές ή πολύ καλές οι σχέσεις, ενώ στην περίπτωση των Ελλήνων είναι πιο πολύ προς το ουδέτερο αλλά και στις δύο χώρες είναι πολύ χαμηλά τα ποσοστά που θεωρούν ότι είναι κακές οι σχέσεις. Αυτό που έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι ότι και οι δύο πλευρές συμφωνούν ότι σε σχέση με το παρελθόν είναι πολύ βελτιωμένες οι σχέσεις σε σχέση πριν από είκοσι χρόνια ή σε σχέση με τη δεκαετία του '90»

«Ταυτότητα έρευνας»

«Είναι δύο έρευνες που έγιναν με εθνικό αντιπροσωπευτικό δείγμα στην Ελλάδα και την Αλβανία από δύο εξειδικευμένες εταιρείες. Η μία στην Αλβανία το Datacentrum και το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας στην Ελλάδα, ενώ οι έρευνες διεξήχθησαν με απόσταση δύο μηνών η μια από την άλλη. Διεξήχθησαν ωστόσο πριν από την πανδημία και είχαμε μια καθυστέρηση στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων λόγω των γνωστών προβλημάτων αλλά είναι αντιπροσωπευτικές της εικόνας που υπάρχει στις δύο κοινωνίες ή των στάσεων τους».

«Ποιος βοηθά ποιον»

«Το ερώτημα που κάναμε και στις δύο κοινωνίες είναι αν θεωρούν ότι βοήθησε η Ελλάδα την Αλβανία, ουσιαστικά κατά την μετά - ψυχροπολεμική περίοδο, τα τελευταία δηλαδή 20 -30 χρόνια. Εδώ έχουμε το πολύ ενδιαφέρον εύρημα και νομίζω ότι είναι αισιόδοξο ότι δηλαδή και οι δύο κοινωνίες συμφωνούν ότι η Ελλάδα βοήθησε την Αλβανία. Σε ποσοστό 85% οι Αλβανοί συμφωνούν ότι βοηθήθηκαν από την Ελλάδα, σε ποσοστό 90% οι Έλληνες συμφωνούν ότι η χώρα μας βοήθησε την Αλβανία. Και στο θέμα της ευρωπαϊκής προοπτικής της Αλβανίας, το οποίο είναι πολύ σημαντικό γιατί η γειτονική χώρα είναι ο πιο φιλοδυτικός και φιλοευρωπαϊκός λαός στην περιοχή και είναι πάρα πολύ σημαντικό για εκείνους να προχωρήσει η ένταξη τους σταδιακά στην Ε.Ε η επίσημη θέση της χώρας μας είναι – όπως γνωρίζετε – πως στηρίζουμε και βοηθούμε την Αλβανία στη διαδικασία αυτή και οι Αλβανοί πολίτες το γνωρίζουν αυτό. Το 63% των Αλβανών γνωρίζουν και αποδέχονται ότι η Ελλάδα υποστηρίζει την Αλβανία στη διαδικασία ένταξης στην Ε.Ε και μόνο 18% θεωρούν το αντίθετο. Επομένως και για το θέμα αυτό υπάρχει μια αναγνώριση από την πλευρά της Αλβανίας των θετικών κινήσεων που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια από την πλευρά της Ελλάδας. Αυτό εκτιμώ ότι είναι σημαντικό ως υπόβαθρο βελτίωσης των σχέσεων μεταξύ των δύο λαών».

«Προκατάληψη του μέσου Έλληνα σε σχέση με τους Βαλκανικούς του γείτονες»

«Σε αρκετά θέματα είναι λιγότερο ενημερωμένη η ελληνική κοινή γνώμη. Αυτό έχει να κάνει αφενός με το ότι εμείς ως κοινωνία ασχολούμαστε πολύ λιγότερο με την Αλβανία

από ο,τι η γειτονική χώρα με εμάς και λόγω μεταναστών και επειδή εμείς είμαστε μεγαλύτερη και ισχυρότερη οικονομικά χώρα. Τα media στην Αλβανία ασχολούνται περισσότερο με εμάς από ό,τι εμείς με εκείνους και αυτό οφείλεται και στην προκατάληψη του μέσου Έλληνα σε σχέση με τους γειτονικούς λαούς των Βαλκανίων. Αυτό βγαίνει σε αρκετά σημεία της έρευνας και είναι προς διερεύνηση και νομίζω ότι είναι κάτι το οποίο πρέπει να μας απασχολήσει».

«Γνώση του ενός λαού για τον άλλο»

«Επίσημα ποτέ τα δύο κράτη δεν έχουν υπάρξει σε πολεμική σύγκρουση και αυτό είναι σημαντικό γιατί – όπως γνωρίζετε – οι πόλεμοι αφήνουν για πολλές δεκαετίες μετά «σημάδια» ή τραύματα αρνητικά σε λαούς. Βλέπουμε το παράδειγμα με τους Γερμανούς πόσο δύσκολα ξεπερνάμε κάποια στερεότυπα ιστορικά. Αυτό λοιπόν είναι σημαντικό για τη βελτίωση των σχέσεων, αλλά ακριβώς επειδή δεν υπάρχει αρκετή γνώση και στους δύο λαούς και ίσως παίζουν αρνητικό ρόλο και τα ΜΜΕ και στις δύο χώρες η πλειοψηφία των ερωτώμενων και στις δύο χώρες δεν γνωρίζει αυτό το γεγονός και μάλιστα έχει την αντίθετη άποψη. Θεωρεί δηλαδή οι δύο λαοί ως χώρες, κράτη έχουν πολεμήσει μεταξύ τους. Στην Ελλάδα ακόμα μεγαλύτερο το ποσοστό καθώς τρεις στους τέσσερεις θεωρούν ότι έχουμε διεξάγει πόλεμο με την Αλβανία, ενώ στη γειτονική χώρα το ποσοστό φθάνει περίπου στους έξι στους δέκα. Άρα και στις δύο περιπτώσεις υπάρχουν ελλιπείς γνώσεις ιστορικές. Σε σχέση με άλλα ζητήματα όπως ποια χώρα είναι μέλος του ΝΑΤΟ ή της Ε.Ε υπάρχει γνώση δεν υπάρχει κάποια παρανόηση πολιτική ή ιστορική. Νομίζω το πιο χαρακτηριστικό ήταν αυτό και για τον λόγο αυτό το προβάλαμε».

«Διμερείς σχέσεις: Τι ενώνει και τι χωρίζει τους δύο λαούς»

«Εδώ έχουμε μια βασική διαφορά δηλαδή βλέπουμε σε πάρα πολλά σημεία να είναι αρκετά κοντά οι δύο λαοί, να μην υπάρχει μεγάλος βαθμός αντιπάθειας ή αίσθηση απειλής. Μια βασική διαφορά που βρίσκουμε μεταξύ των δύο ερευνών είναι στην αντίληψη του ποια είναι τα διμερή προβλήματα, που εμποδίζουν τις δύο σχέσεις. Εδώ υπάρχει μεγάλη απόσταση. Στην περίπτωση της Αλβανίας τρεις στους δέκα θεωρεί ότι είναι η οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών. Μια υπενθύμιση ότι υπήρχε μια συμφωνία το 2009 μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας η οποία κατέπεσε στο Συνταγματικό Δικαστήριο της Αλβανίας, πρόκειται δηλαδή για μια ανοιχτή ακόμα διμερή διαφορά. Πρόσφατα οι δύο χώρες συμφώνησαν επί της αρχής να πάνε το θέμα στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης στην Ελλάδα ώστε με νομικό τρόπο να οριοθετηθούν οι θαλάσσιες ζώνες αλλά αυτό το θέμα είναι ψηλά στην ατζέντα στην Αλβανία γιατί αποτελεί αντικείμενο «εκμετάλλευσης» από διάφορους κύκλους είτε εθνικιστικούς, είτε ανθελληνικούς όχι όμως από την πλειοψηφία της κοινής γνώμης από διάφορους διανοούμενους που συνεχώς το επαναφέρουν στο προσκήνιο ως ένα θέμα το οποίο η Ελλάδα προσπαθεί να «κοροϊδέψει» την Αλβανία, να εκμεταλλευθεί διπλωματικά τη χώρα. Επομένως θεωρώ ότι επειδή είναι ένα θέμα που είναι σημαντικό για την κοινή γνώμη της Αλβανίας και επειδή γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης θεωρώ ότι είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό οι δύο χώρες να επιλύσουν το συγκεκριμένο ζήτημα σε νομική βάση. Έχει άλλωστε ήδη συμφωνηθεί, αλλά όπως γνωρίζετε πρέπει να υπογραφεί ένα συνυποσχετικό, το οποίο δεν έχει ακόμα προχωρήσει λόγω και των πρόσφατων εκλογών στην Αλβανία αλλά θα γίνει. Πρόσφατα στην εκδήλωση παρουσίασης της έρευνας ο υπουργός Εξωτερικών, ο Νίκος Δένδιας έστειλε βιντεοσκοπημένο μήνυμα στο οποίο τονίζεται ότι είναι προτεραιότητα αυτό το θέμα και θα προχωρήσει η νομική διευθέτηση του ζητήματος. Επομένως, θα προχωρήσει αυτή η ιστορία. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το θέμα αυτό

είναι ανύπαρκτο για την ελληνική κοινή γνώμη δηλαδή μόλις το 1,5% των ερωτηθέντων το αναγνωρίζει ως σημαντικό πρόβλημα, αλλά θεωρούμε ότι λόγω Τουρκίας και Αιγαίου πως είναι πολύ σημαντικό να προχωρήσει το ζήτημα. Ένα άλλο θέμα τονίζει η αλβανική κοινή γνώμη, αλλά δεν θεωρείται σημαντικό για την ελληνική πλευρά αφορά τα ζητήματα που έχουν να κάνουν με τους Τσάμηδες. Η επίσημη θέση του ελληνικού κράτους είναι ότι αυτό είναι ένα μη θέμα, δεν αναγνωρίζεται ως διαφορά και ότι έχει λυθεί ιστορικά και νομικά. Ωστόσο στην αλβανική πλευρά υπάρχουν κύκλοι είτε οι ίδιοι οι Τσάμηδες, είτε ομάδες και οργανώσεις τους, είτε διάφοροι επιστήμονες και διανοούμενοι είτε είναι κοντά στην Τουρκία, είτε δεν έχουν καλή σχέση με την Ελλάδα το αναφέρουν συχνά στα αλβανικά ΜΜΕ και έχει εξελιχθεί τα τελευταία χρόνια ένα ουσιαστικά ζήτημα κινητοποίησης και συναισθηματικής φόρτισης για όλους τους Αλβανικούς πληθυσμούς, όχι μόνο στην Αλβανία. Να σας πω χαρακτηριστικά ότι στα Σκόπια που είμαι υπάρχουν στους δρόμους των αλβανόφωνων περιοχών αφίσες για την Τσαμουριά, για το ζήτημα των Τσάμηδων. Οπότε βλέπουμε το ζήτημα διασυνοριακά πλέον και γι' αυτό θεωρώ ότι δεν θα πρέπει φυσικά να αλλάξει θέση η ελληνική πλευρά αλλά να υπάρχει μια προσεχτική αντιμετώπιση σε επίπεδο κοινής γνώμης και ΜΜΕ θα μειωθεί αυτή η «ένταση» γύρω από το ζήτημα. Υπάρχει επιπλέον μια διασυνοριακή όσμωση των αλβανικών πληθυσμών και θέματα που ξεκινούν από τη μια χώρα και μεταδίδονται στη γειτονική».

«Δικαιώματα και σεβασμός τους»

«Κατ' αρχάς ένα πολιτικό συμπέρασμα που βγαίνει από την έρευνα είναι ότι οι δύο κοινότητες η μειονότητα η ελληνική και η αλβανική μεταναστευτική κοινότητα πρέπει να θεωρούνται πλέον ως γέφυρες μεταξύ των δύο λαών. Σε σχέση με τους μετανάστες Αλβανούς αυτό βγαίνει πάρα πολύ έντονα διότι και οι δύο πλευρές πλέον, ενώ παλαιότερα ήταν πρόβλημα τη δεκαετία του ΄90 δημιουργούσε αρκετές εντάσεις το θέμα αυτό και οι δύο πλευρές θεωρούν ότι το ζήτημα αυτό δεν είναι πρόβλημα, δεν υπάρχει αίσθηση απειλής και μάλιστα ιδιαίτερα για τη νέα γενιά τα παιδιά δηλαδή των Αλβανών μεταναστών που πάνε στα σχολεία και στα πανεπιστήμιά μας και οι δυο κοινωνίες σε μεγάλο ποσοστό συμφωνούν ότι είναι πλήρως ενσωματωμένοι οι άνθρωποι. Επομένως, η μετανάστευση δεν είναι πλέον πρόβλημα και μάλλον θα πρέπει να το χρησιμοποιήσουμε για να βελτιώσουμε τις δύο σχέσεις. Η μειονότητα επίσης έχει μια πολύ καλή θέση στην αλβανική κοινωνία αλλά εδώ προκύπτει μια διαφορά αντίληψης μεταξύ των δύο λαών για τα δικαιώματα της ελληνικής μειονότητας. Οι Αλβανοί θεωρούν ότι τα δικαιώματα τους προστατεύονται και ότι γίνονται σεβαστά από το κράτος, ενώ η ελληνική πλευρά, οι Έλληνες ερωτώμενοι θεωρούν ότι παραβιάζονται. Άρα θεωρώ ότι αυτό είναι ένα ζήτημα απασχολεί, θα πρέπει να επιλυθούν του ζητήματος οι δύο πλευρές και σίγουρα πρέπει και η αλβανική πλευρά εφ' όσον θεωρούν ότι δεν είναι τόσο μεγάλο το ζήτημα θα πρέπει να το δείξουν πρακτικά και να καθησυχάσουν και την ελληνική κοινή γνώμη και να δείξουν πρακτικά την προστασία των δικαιωμάτων των Ελλήνων».

«Η έρευνα διεξήχθη και στις περιοχές που διαβεί η ελληνική μειονότητα, βέβαια Έλληνες υπάρχουν σε όλη την Αλβανία καθώς μεταναστεύουν και εσωτερικά, υπάρχουν φοιτητές για παράδειγμα στα Τίρανα, επιχειρηματίες. Ένα πρόβλημα μεθοδολογικό που έχουν οι έρευνες κοινής γνώμης στην Αλβανία είναι ότι τα μέλη της ελληνικής μειονότητας πηγαινοέρχονται στην Ελλάδα και δεν εντοπίζονται εύκολα ερωτώμενοι όλων των ηλικιών. Είναι ευκολότερο να βρουν μεγαλύτερους σε ηλικία, από ο,τι νεότερους. Η Datacentrum έχει και ελληνικά στελέχη, άρα δεν τίθεται ζήτημα μεθοδολογικά να μην ακολουθήθηκε μια σωστή προσέγγιση»

«Θέματα που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής για συγκεκριμένες διορθωτικές ενέργειες»

«Εκτός από τα διμερή που ήδη έχουν αναφερθεί και είναι πολύ σημαντικά ξεκινώντας από την οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών αλλά και τα υπόλοιπα που πρέπει να τα δουλέψουν οι δύο πλευρές ένα ακόμα ζήτημα είναι τα αρνητικά στερεότυπα και οι προκαταλήψεις που υπάρχουν μεταξύ των δύο πλευρών. Πρέπει να εργαστούμε πάνω σε αυτά και σε σχέση με την ιστορική γνώση και σε σχέση με το τι προβάλλεται στο δημόσιο λόγο και στα ΜΜΕ. Υπάρχουν δηλαδή ζητήματα για την εικόνα του Αλβανού στην Ελλάδα, ή την εικόνα του Έλληνα στην Αλβανία. Πρέπει να πω ότι παρά το γεγονός ότι γνωρίζουμε από την έρευνα μας ότι στα αλβανικά ΜΜΕ υπάρχει πρόβλημα Ελλάδας ότι παρουσιάζεται τις περισσότερες φορές με αρνητικό τρόπο, από ό,τι θα ανέμενε κανείς, αυτό δεν περνάει στην κοινή γνώμη. Ένα εύρημα που βρήκαμε είναι ότι παρά τη φόρτιση που υπάρχει στα αλβανικά ΜΜΕ και στο δημόσιο λόγο το 61% των Αλβανών έχει θετική άποψη για τη χώρα μας και μόλις το 12% έχει αρνητική άποψη. Επομένως, οι Αλβανοί σε γενικές γραμμές κυρίως και λόγω εμπειρίας και ταξιδιών στην Ελλάδα, συγγενών που ζουν στη χώρα μας έχουν θετική άποψη και για τους Έλληνες, παρά την αρνητική προβολή στα ΜΜΕ. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι απόψεις των Ελλήνων είναι πιο αρνητικές από των Αλβανών. Όμως, εκεί που υπάρχει προσωπική εμπειρία για παράδειγμα παιδιά μεταναστών στα σχολεία, στα πανεπιστήμια εκεί που υπάρχει επαφή προσωπική δεν είναι αρνητικά τα ευρήματα. Επομένως, τα αρνητικά στερεότυπα και οι προκαταλήψεις πρέπει να δουλευτούν κυρίως στον δημόσιο λόγο και στα ΜΜΕ και επίσης στο θέμα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, το οποίο συνδέεται και με τον ρόλο της Τουρκίας στα Βαλκάνια. Αν πραγματικά θέλουμε την αποτροπή της επιρροής της Τουρκίας και τη σταθεροποίηση της περιοχής και μεγαλύτερο ρόλο της Ελλάδας στην περιοχή, πρέπει να προωθήσουμε την ευρωπαϊκή προοπτική των χωρών αυτών. Αυτό ισχύει για όλες τις χώρες της περιοχής και για τη Βόρεια Μακεδονία και με την Αλβανία θα πρέπει να βοηθήσουμε με κάθε τρόπο το ξεμπλοκάρισμα της διαδικασίας, γιατί οι λαοί στις χώρες αυτές περιμένουν πολλά χρόνια την πρόοδο στις διαπραγματεύσεις τους και νομίζω ότι αυτό πρέπει να γίνει με ένα λόμπι της Ελλάδας με όλες τις χώρες, που είναι υπερ της διεύρυνσης και η Ελλάδα να το χρησιμοποιήσει ως ένα επιχείρημα για να προσεγγίσει τον αλβανικό λαό επειδή είναι πολύ φιλοευρωπαϊστές και φιλοδυτικοί αν πειστούν ότι εμείς θέλουμε να τους βοηθήσουμε στην ευρωπαϊκή τους πορεία αυτό θα βελτιώσει ακόμα πιο πολύ την εικόνα της χώρας μας.»

«Αλβανικός εθνικισμός»

«Να ξεκαθαρίσουμε τι είδους φαινόμενο είναι αυτό, τι είναι και τι δεν είναι πρόβλημα. Υπάρχει σίγουρα διασυνοριακή όσμωση των λαών αυτών πολιτισμική, οικονομική, κοινωνική, καθώς ταξιδεύουν για παράδειγμα οι Αλβανοί του Κοσόβου έχουν τα εξοχικά τους στην Αλβανία. Υπάρχει επικοινωνία και συντονισμός μεταξύ τους σε πολλά επίπεδα στα προϊόντα τους, στις μουσικές τους. Υπάρχει δηλαδή μια πολιτισμική ολοκλήρωση, κοινωνική. Σε πολιτικό επίπεδο θεωρώ ότι υπερβάλλουμε για τον κίνδυνο μιας «Μεγάλης Αλβανιας». Οι αντιθέσεις οι πολιτικές μεταξύ και των χωρών που ζουν οι Αλβανοί και των πολιτικών ελιτ των Αλβανών στις διάφορες περιοχές είναι τεράστιες και δεν γίνεται αντιληπτό αυτό ούτε στην Ελλάδα, ούτε και σε άλλες χώρες που ανησυχούν πολύ για τον λεγόμενο «αλβανικό κίνδυνο». Και οι εσωτερικές ισορροπίες σε κάθε χώρα είναι πάρα πολύ ευαίσθητες δεν θα ήθελε κανείς να τις αναταράξει ανακινώντας για παράδειγμα ζήτημα ένωσης με το Κόσοβο. Η θρησκευτική ισορροπία στην Αλβανία είναι πάρα πολύ ευαίσθητη και είναι πάρα πολύ σημαντικό για τους

Αλβανούς να μην υπερτονίζουν τον ρόλο της θρησκείας και να μην αισθάνονται και οι τέσσερις ουσιαστικά θρησκευτικές ενότητες μια σχετική ασφάλεια με την ταυτότητά τους. Εφ' όσον αν έκανε κάποιος μια κίνηση να ενσωματώσει τους Αλβανούς του Κοσόβου στην Αλβανία αυτό θα άλλαζε τελείως την ισορροπία, καθώς οι Αλβανοί του Κοσόβου είναι μουσουλμάνοι στη συντριπτική τους πλειοψηφία. Υπάρχουν και άλλα συμφέροντα των πολιτικών ελίτ. Για παράδειγμα αυτή τη στιγμή είναι σε σύγκρουση ο πρωθυπουργός της Αλβανίας με τον πρωθυπουργό του Κοσόβου και ο Έντι Ράμα έχει στενότερες σχέσεις με τον Πρόεδρο της Σερβίας, Αλεξάνταρ Βούτσιτς, παρά με τους Κοσοβάρους πολιτικούς. Είναι όλα αυτά σημαντικά αλλά δεν πρέπει να υπερτονίζουμε τη σημασία τους και να μην ξεχνάμε ότι ο αλβανικός πληθυσμός είναι σφόδρα φιλοδυτικός και η αμερικανική διπλωματία και ο εκάστοτε Αμερικανός πρέσβης παίζει τεράστιο πολιτικό ρόλο σε αυτές τις χώρες και δεν πρόκειται να επιτρέψουν ούτε οι Δυτικοί, αλλά ούτε και οι ίδιοι οι Αλβανοί να δυσαρεστήσουν τη Δύση κάνοντας τέτοιες κινήσεις. Αυτό που λένε οι Αλβανοί και νομίζω το εννοούν είναι πως θέλουν να ενωθούν στο πλαίσιο της Ε.Ε, όπου φυσικά τα σύνορα έχουν τη λιγότερη σημασία. Και αυτό δεν είναι αρνητικό. Νομίζω με τον ίδιο τρόπο που η Ελλάδα με την Κύπρο στο πλαίσιο της ΕΕ έχουν πολύ στενή συνεργασία από ο,τι παλαιότερα.»

https://webradio.ert.gr/proto-programma/04iol2021-me-to-proto-stin-evropi-ke-ton-kosmo/